

**Promet
s kmetijskimi
pridelki v okraju
Leskovac**

Tehnična baza zadrug še ni dovolj razvita

Na ozemlju okraja Leskovac je 72 kmetijskih zadrug. Tako razčlenjena mreža zadrug bi brez večjih težav lahko v celoti zajela in prevzela promet s kmetijskimi pridelki. Nekatere zadruge so to že dosegle, toda če opazujemo okraj kot celoto, njegov delež v prometu še vedno zaostaja za možnostmi v tem območju. Naj navedemo nekaj podatkov:

Od vseh 72 zadrug na ozemlju okraja jih je za promet s kmetijskimi pridelki sposobnih samo 68. Od tega jih je samo 28 sposobnih prevzeti ves promet s kmetijskimi pridelki na svojem ozemlju. Druge zadruge — torej večina — samo delno lahko sodelujejo v prometu. Zato sodelujejo v prometu s kmetijskimi pridelki razen kmetijskih zadrug na večjem delu okrajnega ozemlja tudi odkupne postaje trgovskih podjetij v Leskovcu.

To dejstvo samo po sebi še ne pomeni pomanjkljivosti trgovskega aparata. Toda nespornost, ki niso navadno naključje med zadrugami in temi podjetji, pričajo o tem, da imajo zadruge dvojno izgubo zaradi tega, ker niso prevzele vsega prometa s kmetijskimi pridelki. Zmanjšani obseg prometa predvsem neposredno zmanjšuje zadržne investicije sklade. Razen tega so odkupne postaje trgovskih podjetij poizkušale z

dviganjem odkupnih cen privabiti kmetijske proizvajalce in izriniti zadruge kot možne nakupovalce kmetijskih pridelkov.

Kaj zadržuje prevzem prometa

Zadruge niso bile sposobne prevzeti promet s kmetijskimi pridelki zlasti zato, ker ne razpolagajo s potrebnimi tehničnimi sredstvi za uspešno trgovino.

To predvsem vidimo v nezadostnem transportnem parku. Lastne tovarne avtomobile ima komaj 6 zadrug. Traktorje za prevažanje blaga uporablja 22 zadrug. Torej je v okraju Leskovac število zadrug, ki bi bile povsem sposobne za promet s kmetijskimi pridelki, enako številu tistih, ki imajo lastna prevozna sredstva. Gre dejansko za to, da ni več zadrug prevzelo prometa s kmetijskimi pridelki na lastnem območju.

Precej zadrug se ne more resneje ukvarjati s prometom s kmetijskimi pridelki, saj ne razpolaga s skladišnimi prostori za začasno shranjevanje odkupljenih pridelkov. Na okrajnem ozemlju so doslej zgradili 15 zadrugnih domov, tako da le 15 zadrug razpolaga s potrebnimi skladišči.

Delno rešitev za problem nezadostne tehnične opremljenosti so našli v sodelovanju odkupne-

ga podjetja okrajne zadrugne zveze in posameznih kmetijskih zadrug. — Poslovni odnos med podjetjem in posameznimi zadrugami so postavili na princip »odprtega računa«. Podjetje, ki od zadruge prevzame vse nakupljene količine kmetijskih pridelkov, zadrugam izplačuje ceno, ki jo doseže pri prodaji prevzetega blaga.

Združitev tehničnih sredstev tega podjetja in posameznih zadrug je nekoliko popravila splošno sliko in izboljšala opremljenost zadrugnega sektorja s sredstvi za promet kmetijskih pridelkov, saj podjetje razpolaga z dvema tovarnima avtomobiloma in z manjšimi skladišči.

Vendarle vse to še vedno ni dovolj, da bi z razpoložljivimi sredstvi lahko v celoti prevzeli promet s kmetijskimi pridelki ali vsaj njegov večji del. Na to opozarja tudi podatek, da so imele lani zadruge na okrajnem ozemlju prometa s kmetijskimi pridelki v višini 180 milijonov dinarjev in da bo 56 zadrug v letu 1956 doseglo promet v višini 570 milijonov dinarjev. Ta dvig je pomemben, toda niti zdaleč ne dosega vseh možnosti, ki bi jih imele zadruge, če bi se tehnično opremlile.

Kje je rešitev

Zaradi vsega tega pričakujejo v Leskovcu pravo rešitev od

ustanovitve poslovnih zvez. Tam so dobri pogoji za ustanovitev močnih poslovnih zvez, ki bi že v samem začetku svojega dela lahko večinoma odpravile transportne težave in tako omogočile zadrugam povečanje njihovega deleža v prometu s kmetijskimi pridelki. Razen zadrug bodo v poslovne zveze včlanili tudi določeno število gospodarsko močnih podjetij, tako da bodo zveze razpolagale z dokajšnjimi sredstvi. Računajo z ustanovitvijo strojno-traktorske postaje v okviru poslovne zveze za poljedelstvo, hkrati pa tudi remontno postajo z nekaterimi podružnicami po vsem okraju.

Ni dvoma, da bo ustanavljanje takih poslovnih zvez pospešilo poslovanje kmetijskih zadrug. To bo še toliko lažje zato, ker so zadruge v zadnjem času pričele koreniteje reševati vprašanje strokovnih kadrov.

Tako so v zadnjih šestih mesecih zaposlili pet knjigovodij, osem komercialistov, 16 kmetijskih strokovnjakov. To je samo začetek, saj računajo, da bodo do konca leta v kmetijskih zadrugah zaposlili še 20 dipl. dijakov srednjih gospodarskih šol. Glede kadrov bodo torej zadruge postale sposobne za raznovrstno in obsežno poslovanje.

Z. Mičić

Snopje je na vojvodinskih poljih že povezano in čaka na odvoz k mlatilnici. Nepregledno dolge so vrste požetega klasja.

Zaščita, ki jo je francosko kmetijstvo uživalo po drugi svetovni vojni, je v zadnjih letih povzročila vrsto novih težav. V najvažnejših panogah so se pojavili znaki hiperprodukcije, tako da je država z različnimi ukrepi prevzela plasiranje presežkov na notranjem in tujem trgu. Vsi ti ukrepi niso zadostovali, da bi odpravili vzroke teh pojavov. Tako je bila leta 1953 vlada prisiljena spreminiti svojo kmetijsko politiko. Ukrepi, ki so jih storili na osnovi novih zakonskih poboljšil, niso imeli oblike nekakega enotnega in dokončnega sistema pomoči kmetijstvu, ker so razni važni politični dogodki potisnili v ozadje reševanje akutnih problemov francoskega kmetijstva.

Francosko kmetijstvo se je že preje — in zlasti v povojnem obdobju — razvijalo predvsem zaradi obsežnih protekcionističnih ukrepov. Razen močne carinske zaštite, ki znaša povprečno 25 odstotkov vrednosti kmetijskih pridelkov, so tudi drugi ukrepi omejevali uvoz in fiksirali izvoz kmetijskih pridelkov. Francija sodi med tiste države v Organizaciji za evropsko gospodarsko sodelovanje, ki so najmanj liberalizirale svojo zunanjo trgovino kmetijskih pridelkov. Ukrepi liberalizacije uvoza zadevajo komaj 60 odstotkov privatnega uvoza, državna trgovina kmetijskih pridelkov pa obsega 25 odstotkov vrednosti uvoza. Določajo kvote za uvoz kmetijskih proizvodov iz vseh držav, ne pa za uvoz iz

DRŽAVNA INTERVENCIJA V FRANCOSKEM KMETIJSTVU

deželčlanice Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje. Po drugi strani je pojav hiperprodukcije v nekaterih važnih panogah francoskega kmetijstva prisilil državo, da z različnimi specialnimi ukrepi pospešuje izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov, da bi tako preprečila padec cen. Med drugim so znižali tarife za prevoz jabolk, za izdelovanje jabolčnika in prevozne tarife za razno sadje in zelenjavo. Država izplačuje izvoznikom vina, krompirja in sladkorja subvence. Krije tudi deficit iz izvoznih transakcij pri trgovanju s pšenico, moko, mlečni mi izdelki in z mesom. Samo pri izvozu pšenice je država povrnila izgubo v znesku 40 milijard frankov.

Na notranjem trgu ni državna intervencija nič manjša. Razni ukrepi za vzdrževanje cen se nanašajo na 41,6 odstotka vrednosti bruto dohodka pri rastlinski proizvodnji in na 58,4 odstotka živinorejske proizvodnje. Vrednost tistega dela kmetijske proizvodnje, ki so ga v zadnjih dveh letih plasirali na notranjem in tujem trgu s pomočjo državnih in poldržavnih ustanov, znaša 150 milijard frankov.

Problem prodaje

Kot smo že poudarili, je pojav hiperprodukcije prisilil državo, da revidira svojo politiko podpiranja kmetijstva. Zlasti izraziti znaki hiperprodukcije so se

pokazali v proizvodnji pšenice, sladkorne pese in vina, to je pri tistih pridelkih, katerih proizvodnja je elo narasla zato, ker so se veleposrestva specializirala za te kulture. Majhno število velikih gospodarstev je imelo večjo korist od podpiranja kmetijstva. Samo 2,02 odstotka vseh proizvajalcev žita, ki so državi izročili več kakor po 200 metrskih centov žita, je dalo skupno 39,6 odstotka vsega oddanega žita. Pri proizvodnji vina je 0,9 odstotka vseh proizvajalcev, katerih proizvodnja je višja kakor po 400 hl, proizvedlo 26,5 odstotka vse vinske proizvodnje.

Težnja padca cen kmetijskih pridelkov na svetovnem trgu in neustreznost dvig notranje potrošnje sta zaostrila problematiko plasmaja kmetijske proizvodnje. Ta problem je še toliko bolj pereč, ker so zaradi zaostanitvi francoskega kmetijstva proizvodni stroški precej višji kakor v konkurenčnih državah. Razen tega je velika razlika v proizvodnih stroških med posameznimi kategorijami gospodarstev privedla mala in srednja posestva v zelo neprijeten položaj. Proizvodni stroški na 1 ha na posestvih večjih od 50 ha znašajo 58,5 odstotka stroškov na posestvih, ki so manjša od 50 ha. Hkrati se je v povojnem obdobju povečal delež zemljiških posestnikov v narodnem dohodku od kmetijstva (od 5,2 odstotka na 9,4 odstotka),

delež samih proizvajalcev pa je padel (od 80 odstotkov na 75,5 odstotka). Torej se je zvečal delež parazitskih slojev v narodnem dohodku od kmetijstva. To priča o slabšem položaju najemnikov in polovičnikov, ki jih v francoskem poljedelstvu ni malo. To je močno prizadelo kmetijstvo v tistih krajih pariškega območja, ki so zaradi NÁS ASKUPNOST DE COR močne koncentracije industrijske proizvodnje in severu in severovzhodu postali izraziti kmetijski predeli in kjer je delež aktivnega prebivalstva večji od 50 odstotkov.

Revizija kmetijske politike

Revizija politike podpor kmetijstvu se je pričela sprejetjem zakonskih predpisov o reguliranju trga kmetijskih pridelkov, septembra leta 1953, maja 1955 pa so določili ustanovitev sklada za vzajemna poročstva. Takrat so tudi določili predpise o planiranju kmetijske proizvodnje. Avgusta 1955 so te predpise dopolnili z določili o organizaciji in načinu delovanja tega sklada. Dekret o organizaciji trga nudi vladi možnost, da ustanovi organe za intervencijo na tržišču, da bi tako lahko regulirala cene kmetijskih proizvodov. Sklad za vzajemna poročstva pooblašča ministra za kmetijstvo, da lahko planira kmetijsko proizvodnjo, da jo

prilagodi možnostim prodaje na notranjem in tujem trgu in da stori korake za čim kvalitetnejšo proizvodnjo. Sklad bo fiksiral zaloge, ki naj bi regulirale preskrbo in cene. Sredstva iz tega sklada bodo služila tudi za formiranje uvoznih in izvoznih cen. Brez reguliranja tržišča ne bo obtežilo samo državnega proračuna, temveč bo razdeljeno tudi na proizvajalce v skladu s stanjem na trgu posameznih pridelkov. Novi ukrepi so imeli predvsem ta namen, da izboljšajo položaj tistih pridelkov, kjer je bilo stanje pač najbolj kritično — pri pšenici, sladkorni pesi in pri vinu. Vzporedno z reguliranjem tržišča računajo tudi s postopnim znižanjem proizvodnje.

Akcije proizvajalcev vina in mleka, ki smo jih pred kratkim zasledovali, pričajo, da nova politika prizadeva mala in srednja posestva, katerim se ni posrečilo dvigniti proizvodnjo na višjo višino. Proces pospeševanja kmetijske proizvodnje je težaven, zlasti zaradi velikih razlik v proizvodnosti dela v kmetijstvu med posameznimi predeli in zaradi velikih razlik v industrializaciji posameznih območij. Takšno reševanje francoske kmetijske problematike je bolj kot v drugih zahodnoevropskih državah — samo del splošnih prizadevanj, da bi francosko gospodarstvo doseglo tiste države, ki so jo v obeh pogledih prehiteli zaradi svojevrstnih pogojev razvoja v obdobju med obema svetovnima vojnoma.

M. M.